

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra botaniky

**Postoj veřejnosti k příkrmování ptactva v oblasti
české části Těšínského Slezska**

Bakalářská práce

Michaela Gorylová

Biologie se zaměřením pro vzdělávání / Geografie se zaměřením pro
vzdělávání

Biologie pro vzdělávání maior / Geografie pro vzdělávání minor

Prezenční studium

Vedoucí práce: **Mgr. Peter Adamík Ph.D.**

Olomouc 2022

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Petera Adamíka Ph.D. a jen za použití citované literatury.

V Olomouci dne

.....

Podpis

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, panu Mgr. Peteru Adamíkovi Ph.D., za ochotu a veškeré rady a nápady, které mi při zpracování této práce předal. Dále bych chtěla poděkovat rodině, kamarádům a partnerovi za pevné nervy a obrovskou podporu. Nakonec bych své poděkování chtěla věnovat všem respondentům, kteří se podíleli na tvorbě výzkumu k této bakalářské práci.

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Michaela Gorylová

Název práce: Postoj veřejnosti k příkrmování ptactva v oblasti české části Těšínského Slezska

Typ práce: Bakalářská

Pracoviště (zadávající téma): Katedra zoologie

Vedoucí práce: Mgr. Peter Adamík Ph.D.

Rok obhajoby práce: 2022

Bibliographic identification

Author's first name and surname: Michaela Gorylová

Title of thesis: Public attitudes towards bird feeding in the Czech part of Teschen Silesia

Type of thesis: Bachelor

Department: Department of Zoology

Supervisor: Mgr. Peter Adamík Ph.D.

The year of presentation: 2022

Abstrakt

Fenomén příkrmování ptactva je rozšířen v mnoha zemích, a to zejména ve Spojeném království, Německu, Spojených státech amerických, Austrálii a Novém Zélandu. Tato práce pojednává o příkrmování ptactva v oblasti české části Těšínského Slezska. Formou dotazníkového šetření jsem zjišťovala postoje veřejnosti k příkrmování. Zjistila jsem, že příkrmování ptactva není obyvatelům v této části České republiky lhostejné a v porovnání s výsledky minulých výzkumů je ve větší oblibě než kdy dřív. Celkem příkrmuje ptactvo 76,5 % respondentů, z toho nejvíce se příkrmuje v obcích, o něco méně v městských částech a nejméně ve městech. Většina respondentů si myslí, že příkrmování má na ptactvo pozitivní vliv. Příkrmují zejména slunečnicovými semeny a lojovými koulemi, či jinými výrobky z loje. Nejvíce využívají klasická krmítka se stříškou, které krmivem naplňují zejména od listopadu do března. Finance, které jsou ochotni za tuto potravu vynaložit, se pohybují zejména ve výši 100 až 250 Kč za rok. Dále se zajímají o to, jaké druhy ptáků jim na krmítka přilétávají. Hlavními důvody k tomu, proč lidé začali příkrmovat jsou ty, že chtějí ptákům pomoci a dělá jim to radost. Naopak v nepřikrmování hraje hlavní roli nezájem o toto téma a to, že si ptáci mohou potravu nalézt sami. Chov zvířat, a samotný vztah lidí ke zvířatům obecně, může mít vliv na to, zda lidé příkrmují či nikoliv. Koronavirová krize, dle odpovědí respondentů, na příkrmování v této oblasti neměla téměř žádný vliv. Toto téma lze využít i v rámci edukace na školách.

Klíčová slova: příkrmování, ptactvo, krmítko, dotazník, chov, pozorování, edukace

Abstract

The phenomenon of bird feeding is widespread in many countries around the world. It is most popular in the United Kingdom, Germany, the United States, Australia and New Zealand. In my thesis I evaluated public attitudes towards bird feeding in the Czech part of Teschen Silesia. I used a questionnaire survey to find out the public's attitudes to feeding. The results suggest that the feeding of birds is a widespread activity in this part of the Czech Republic and in comparison with the results of previous research it is more popular than ever. In total, 76.5 % of respondents feed birds, most of which are fed in municipalities, then in urban areas, and less in cities. Most respondents think that bird feeding has a positive effect on birds. They feed mainly with sunflower seeds and tallow balls or other tallow products. They mostly use classic feeders with a roof, which they fill with food especially from November to March. The finances they are willing to spend on this food are mainly in the amount of 100 - 250 CZK per year. They are also interested in what species of birds come to their feeders. The main reasons why people started feeding are that they want to help birds and it makes them happy. On the contrary, the lack of interest in this topic and the fact that birds can find food on their own play a major role in not feeding. Animal breeding and people's relationship to animals in general can affect whether people feed birds or not. The coronavirus crisis had no effect on this phenomenon in this area. This topic can also be used in school education.

Key words: feeding, birds, feeder, questionnaire, breeding, observation, education

Obsah

Seznam obrázků	ix
Seznam tabulek	x
1. Úvod.....	1
2. Cíle práce	3
3. Materiál a metody	4
4. Výsledky	6
6. Didaktika.....	16
5. Diskuse.....	17
7. Závěr	22
8. Literatura.....	23
9. Přílohy.....	25
9.1 Příloha 1	25
9.2 Příloha 2	28
9.3 Příloha 3	33
9.3.1 Příloha 3.1.....	33
9.3.2 Příloha 3.2.....	34
9.3.3 Příloha 3.3.....	35

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Oslovení respondentů s dotazníkem ve skupině Český Těšín	5
Obrázek 2: Kolik je Vám let?	8
Obrázek 3: Jakou potravu ptactvu podáváte?	9
Obrázek 4: Na kolik peněz Vás přibližně vyjde krmení ptactva po dobu jedné krmné sezóny?	9
Obrázek 5: Jaký typ krmítka využíváte pro příkrmování?	10
Obrázek 6: Ve kterých měsících příkrmujete ptactvo?	11
Obrázek 7: Jak dlouho příkrmujete ptáky?	11
Obrázek 8: Jaké jsou důvody k tomu, že jste začal/a příkrmovat ptactvo?	13
Obrázek 9: Jaký si myslíte, že má příkrmování ptáků vliv na jejich populaci?	14
Obrázek 10: Jaké jsou důvody toho, proč nepřikrmujete ptactvo?	14
Obrázek 11: Chováte doma či na zahradě nějaká zvířata?	15
Obrázek 12: Přírodní krmítko z pomeranče	35

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet respondentů v závislosti na příkrmování ve městech.....	25
Tabulka 2: Počet respondentů v závislosti na příkrmování v městských částech	25
Tabulka 3: Počet respondentů v závislosti na příkrmování v obcích	26
Tabulka 4: Počet respondentů jednotlivých urbanizovaných částí, a závislost mezi jednotlivými částmi a příkrmováním v %	7
Tabulka 5: Závislost mezi věkem a příkrmováním (%).....	8
Tabulka 6: Závislost mezi útratou za potravu a pohlavím (%)	10
Tabulka 7: Závislost mezi věkem a dobou trvání příkrmování (%).....	12
Tabulka 8: Druhy ptáků a jejich počet zaznamenaný respondenty na krmítku.....	27

1. ÚVOD

Fenomén příkrmování ptactva je ve světě stále více oblíbený. Postupným odpoutáváním lidstva od přírody, kvůli stále zvyšující se urbanizaci, se trend příkrmování ptactva dostává do popředí právě proto, že se díky němu lidé opět vracejí, nebo dostávají, blíže k přírodě (Cox et al. 2016). Jedná se tedy o jednu z nejoblíbenějších interakcí mezi člověkem a přírodou, a to zejména právě ve městech (Reynolds et al. 2017).

V dnešní době je pořád poměrně málo informací o tom, jak tato aktivita ovlivňuje chování a ekologii druhů navštěvujících krmítka (Reynolds et al. 2017). Ačkoli se o krmení ptactva uvádí většinou pozitivní tvrzení, narůstají také obavy z šíření nemocí, špatné výživy, rizika závislosti a dalších negativních důsledků příkrmování (Jones, Reynolds, 2008). Mezi tyto negativní důsledky patří také potenciální hrozba pro biologickou rozmanitost způsobenou poskytováním zásob a tím zvýšená konkurence o přírodní zdroje mezi zvětšujícími se populacemi příkrmovaných druhů a jejich konkurenčními druhy (Shutt, Lees, 2021). Pozitivum je, že kondice jedinců, kteří mají zajištěné jídlo, se často zvyšuje a také se zvyšuje produktivita a míra přežití potomků. (Shutt, Lees, 2021).

Trend příkrmování je oblíbený a aktivně podporovaný v zemích, které se nacházejí zejména na severní polokouli (Baverstock et al. 2018). Běžně se příkrmuje ve velké části Severní Ameriky (Kanada, Spojené státy americké) a části Evropy. V Evropě známe alespoň přibližný rozsah tohoto fenoménu ve Spojeném království, Německu, Norsku a Švédsku (Reynolds et al. 2017). O rozsahu příkrmování v jiných zemích je poměrně málo informací. Podle Jonese (2018) je krmení ptáků prakticky neznámé ve většině Asie, včetně Číny, Japonska, Koreje a většiny zemí jihovýchodní Asie. Nepříkrmuje se však jen v oblastech severní polokoule, ale také v oblastech jižní polokoule. K zemím, které se věnují příkrmování ptactva, patří také například Austrálie a Nový Zéland (Reynolds et al. 2017). Největší motivací pro lidi k tomu, aby začali příkrmovat ptactvo je to, aby mohli podpořit a pečovat o tuto zvěř a také pro potěšení, které jim tato činnost přináší (Chapman, 2015).

V České republice se příkrmováním ptactva zabývá Česká společnost ornitologická, která občanům představuje, jak vlastně správně ptáky krmit, čím je krmit, jaké můžeme vidět ptáky na krmítku, ale také jak správně pečovat o krmítko a tím i zajistit prevenci

šíření ptačích chorob. Organizace, které se zabývají tímto fenoménem ve světě jsou například Wild Bird Feeding Institute ¹ nebo Royal Society for the Protection of Bird ².

Samotné příkrmování ptactva jde ruku v ruce s pozorováním a sčítáním těchto ptáků na krmítkách. Česká společnost ornitologická v roce 2019 odstartovala program nazvaný Ptačí hodinka ³, který je určen všem zájemcům o přírodu a ptačí dění v jejich okolí. Společně s ornitologickými společnostmi Landesbund für Vogelschutz (LBV) z Bavorska, BirdLife Österreich z Rakouska a BirdLife Luzern ze Švýcarska a jejich společným projektem Stunde der Wintervögel ⁴, vede Česká společnost ornitologická přeshraniční spolupráci. Dále se sčítáním ptáků na krmítkách věnuje například projekt FeederWatch ⁵ operující ve Spojených státech amerických a Kanadě.

¹ <https://www.wbfi.org/>

² <https://www.rspb.org.uk/birds-and-wildlife/advice/how-you-can-help-birds/feeding-birds/>

³ <https://ptacihodinka.birdlife.cz/o-projektu/#/observe>

⁴ <https://www.stunde-der-wintervoegel.at/#/observe>
<https://www.lbv.de/mitmachen/stunde-der-wintervoegel/>
<https://www.stunde-der-wintervoegel.ch/>

⁵ <https://feederwatch.org/>

2. CÍLE PRÁCE

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jaký má veřejnost postoj k příkrmování ptactva v oblasti české části Těšínského Slezska. Tuto oblast jsem si vybrala z toho důvodu, že podobný výzkum v této oblasti ještě nebyl uskutečněn a zpracován. Pomocí dotazníkového šetření jsem hledala odpovědi na následující otázky:

- Z jaké části Těšínského Slezska respondenti pocházejí?
- Kolik obyvatel ptactvo přikrmuje či nepřikrmuje?
- Jak dlouho se tomuto fenoménu věnují?
- Čím ptactvo přikrmují?
- Jaké krmítka k příkrmování lidé využívají?
- V jakých měsících se přikrmuje nejvíce?
- Kolik jsou lidé ochotni utratit za jednu sezónu příkrmování (rok)?
- Zajímají se přikrmující, jaké druhy ptáků jim na krmítka přilétají?
- Jaký má vliv příkrmování na populaci ptactva dle mínění respondentů?
- Jaké jsou důvody k tomu, proč lidé začali či nezačali přikrmovat ptactvo?
- Chovají respondenti nějaká zvířata?
- Změnila koronavirová krize postoj veřejnosti k příkrmování?

Dalším cílem této práce je porovnání výsledků s již proběhlými výzkumy na území České republiky a ve světě.

3. MATERIÁL A METODY

Pro sběr dat do mé bakalářské práce jsem využila metodu sociologického výzkumu, dotazníkové šetření, kdy velká část šetření probíhala online a část pomocí tzv. metody door-to-door, kdy jsem osobně formou rozhovoru oslovovala respondenty různého věku a pohlaví, zejména ve městě Třinec. Z velké části bylo využito online prostředí pro sběr dat k výzkumu, z důvodu prevence zdraví respondentů, neboť velká část výzkumu byla prováděna v období největších opatření spojené s probíhající druhou vlnou onemocnění SARS-CoV-2.

Dotazník jsem vytvořila v aplikaci Google Forms. Na úvod dotazníku jsem vypsala základní informace o výzkumu, jaká problematika se zkoumá a v jaké oblasti České republiky výzkum probíhá. Úvod jsem psala tak, aby byl čtivý, srozumitelný a pro respondenty atraktivní, aby jejich zájem o vyplnění tohoto dotazníku byl co nejvyšší. Tento dotazník byl kompletně anonymní a jeho vyplnění zabralo přibližně 5 minut. Respondenti odpovídali na 16 otázek, přičemž v případě, že daný respondent ptačto nepřikrmuje, byl konec dotazníku po zodpovězení 6 otázek, kdy 3 z nich byly otázky základní, jako je věk, pohlaví a obec, v české části Těšínského Slezska, v které žijí.

Pro rozšíření online dotazníku jsem se rozhodla využít sociální sítě, zejména síť Facebook, kde jsem si vyhledala a oslovila hlavní veřejné skupiny velkých měst ve zkoumané oblasti. Vybranými městy byly: Český Těšín ⁶, Třinec ⁷, Karviná ⁸, Bohumín ⁹, Orlová ¹⁰ a Havířov ¹¹, viz obrázek 1. V těchto veřejných skupinách se nacházejí obyvatelé různého věku a pohlaví daných vybraných měst, ale i okolních vesnic, např. Vendryně, a funguje zde veřejná diskuse na různá témata. První vybranou skupinou byla skupina Český Těšín, která čítá 16,9 tisíc členů. Dvě třinecké skupiny, Třinec Živě a Třinec živě – BEZ CENZURY, které jsem oslovila mají dohromady 24 tisíc členů. Skupina Karviná má 24,3 tisíc členů. O skoro 10 tisíc členů méně je ve skupině Bohumín

⁶ <https://www.facebook.com/groups/11418558529>

⁷ <https://www.facebook.com/groups/326622364981463>
<https://www.facebook.com/groups/396238197524170>

⁸ <https://www.facebook.com/groups/6309952492>

⁹ <https://www.facebook.com/groups/110807560213>

¹⁰ <https://www.facebook.com/groups/160170874783790>
<https://www.facebook.com/groups/868946566874401>

¹¹ <https://www.facebook.com/groups/2424570684496975>

Bohumíňáků, kde se nachází 15,4 tisíc členů. U Orlové jsem také oslovila dvě skupiny, a to Orlová Orlováků a Orlová žije, dohromady čítají tyto skupiny 20,1 tisíc členů. Jako poslední jsem oslovila skupinu Jsem z Havířova bez cenzury, a tato skupina má 5,6 tisíc členů.

Výzkum jsem prováděla v období od března 2021 až do listopadu 2021, přičemž konečný počet zodpovězených dotazníků byl od 536 respondentů. V online prostředí respondenti zodpověděli 512 dotazníků. Formou osobního vyplnění dotazníku s respondenty jsem získala dalších 24 odpovědí. Většina takto oslovených respondentů byla z města Třinec (13), z městských částí Třinec – Nebory (6) a Třinec – Oldřichovice (1) a obcí Třanovice (3) a Vendryně (1). Tato forma získávání dat byla více interaktivní a takto oslovení lidé byli více upřímní.

Po ukončení výzkumu jsem data převedla do prostředí MS Excel, kde jsem tyto data vyhodnotila a zpracovala jejich grafické a tabulkové zobrazení pro lepší přehlednost v dané problematice. Pro zpracování konečných výsledků jsem využila jak data, která jsem získala online, tak i data, která jsem shromáždila pomocí metody door-to-door. Tyto data jsem sloučila do jedné datové sady.

Při zkoumání otázky, kolik lidí a kde ptactvo přikrmují, jsem se rozhodla si data rozdělit do 3 částí, a to na získaná data z měst, městských částí a obcí. V závislosti na tom jsem zjistila, že nejvíce lidé přikrmují v obcích, poté v městských částech, a nakonec ve městech.

Obrázek 1: Oslovení respondentů s dotazníkem ve skupině Český Těšín. Zdroj: Facebook.

4. VÝSLEDKY

Z 536 vyplněných dotazníků, a z nich získaných dat, vyplývá, že příkrmování ptactva je mezi obyvateli Těšínského Slezska oblíbenou aktivitou. Z tázaných respondentů celkem 410 ptactvo přikrmuje a 126 ptactvo nepřikrmuje. Z celkového počtu všech respondentů, kteří zodpověděli, že ptactvo přikrmují se jednalo o 73,9 % žen a 26,1 % mužů. U respondentů, kteří zodpověděli, že nepřikrmují šlo o 60,3 % žen a 39,7 % mužů. Z celkového počtu 379 žen vyšlo, že až 79,9 % z nich ptactvo přikrmuje a 20,1 % nepřikrmuje. U mužů je to tak, že z celkového počtu 157 mužů jich 68,2 % přikrmuje a 31,8 % nikoliv. Rozdíl mezi příkrmováním mezi ženami a muži je tedy 11,8 % ve prospěch žen.

Nejvíce odpovědí na dotazník přišlo z města Český Těšín (182). Dalšími významnými městy v počtu zodpovězených dotazníků jsou města Třinec (72), Orlová (39), Bohumín (38) a Karviná (32), viz příloha 1 (Tabulka 1). Na těchto 5 měst připadá až 48,9 % respondentů z celého výzkumu, kteří zodpověděli, že ptactvo přikrmují a 18,8 % respondentů, kteří ptactvo nepřikrmují.

Nejvíce dat z městských částí bylo získáno v městské části Třinec – Nebory. Důležitými městskými částmi jsou také Český Těšín – Dolní Žukov a Český Těšín – Horní Žukov. Jak lze v příloze 1 (Tabulka 2) vidět, Třinec – Nebory mají největší množství získaných dat, ale ne největší množství respondentů, kteří přikrmují ptactvo. Jen 17 % respondentů z celkového počtu 53 přikrmujících přikrmuje a dělí se tak o první příčku s respondenty z městské části Český Těšín – Dolní Žukov. Zajímavostí je, že v městské části Český Těšín – Dolní Žukov ani jeden z respondentů nevedl, že by ptactvo nepřikrmoval, natož v městské části Třinec – Nebory je tomu tak až u 7 respondentů z celkových 16. Jedná se tak o 63,3 % z celkového počtu respondentů z městských částí, kteří zodpověděli, že ptactvo vůbec nepřikrmují.

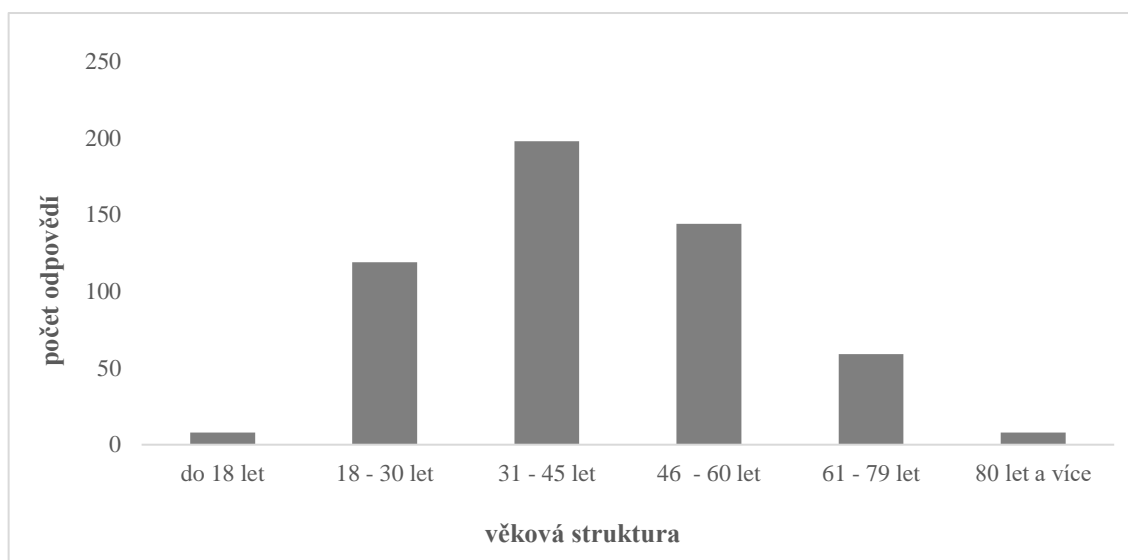
U poslední části, kde jsem se zaměřila na obce, bylo nejvíce odpovědí získáno z obce Vendryně. Z tabulky v příloze 1 (Tabulka 3) vidíme, že 15 respondentů z této obce přikrmuje a 2 nepřikrmují. Vendryně je obec, kde se z celkového počtu respondentů z obcí, kteří zodpověděli, že přikrmují, nachází celých 20,3 %. Jedná se tak o obec, kde se přikrmuje nejvíce ze všech obcí. Ze 17 respondentů tak činí až 88,2 %. Až na obec Třanovice, kde je více nepřikrmujících respondentů než přikrmujících, respondenti z obcí téměř vždy přikrmují.

Po sečtení všech těchto 3 částí jsem zjistila, že na města vychází celkem 72,6 % respondentů, a z toho 72,8 % z nich ptactvo přikrmuje. U městských částí je výsledkem to, že celkově na tuto část spadá 11,9 % respondentů, a z toho 82,8 % přikrmuje. Na obce zůstává zbylých 15,5 % všech respondentů, z nichž ptáky přikrmuje celých 89,2 %, viz tabulka 4. S rozdílem 16,4 % je více přikrmujících v obcích než ve městech. Rozdíl mezi počtem přikrmujícími v obcích a v městských částech je pouhých 6,4 %.

	Počet respondentů	Ano (%)	Ne (%)
Města	389	72,8	27,2
Městské části	64	82,8	17,2
Obce	83	89,2	10,8

Tabulka 1: Počet respondentů jednotlivých urbanizovaných částí, a závislost mezi jednotlivými částmi a přikrmováním v %.

Věková kategorie, která byla při sběru dat nejvíce zastoupená je kategorie 31 - 45 let (Obrázek 2). Připadá zde 36,9 % z celkového počtu respondentů. V závislosti na proměnné přikrmuji/nepřikrmuji jsem zjistila, že z počtu 410 respondentů, kteří uvedli, že ptactvo přikrmují, připadá až 37,8 % z nich na kategorii 31 - 45 let. U 126 respondentů, kteří ptactvo nepřikrmují se jedná o 34,1 % respondentů z této věkové kategorie. Zajímavostí je, že u věkové kategorie 18 - 30 let je v poměru k počtu přikrmujících respondentů nejvíce dotázaných nepřikrmujících. Jedná se až o 32,5 % z celkového počtu 126 nepřikrmujících respondentů. Procentuálně nejvíce lidé přikrmují ve věkové kategorii od 46 - 60 let. V této věkové kategorii přikrmuje až 84,7 % dotázaných. Nejméně lidé přikrmují v kategorii do 18 let, kdy z celkového počtu 8 respondentů přikrmuje 62,5 % a 37,5 % ptactvo nepřikrmuje, viz tabulka 5.

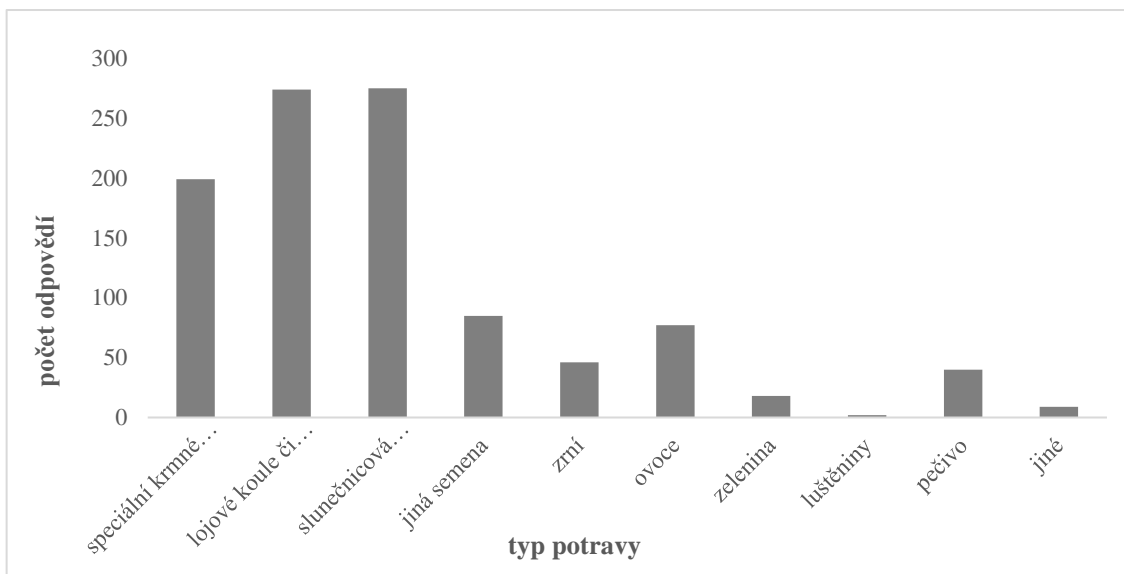

Obrázek 2: Kolik je Vám let?

	Ano (%)	Ne (%)
do 18 let	62,5	37,5
18 - 30 let	65,5	34,5
31 - 45 let	78,3	21,7
46 - 60 let	84,7	15,3
61 - 79 let	74,6	25,4
80 let a více	75,0	25,0

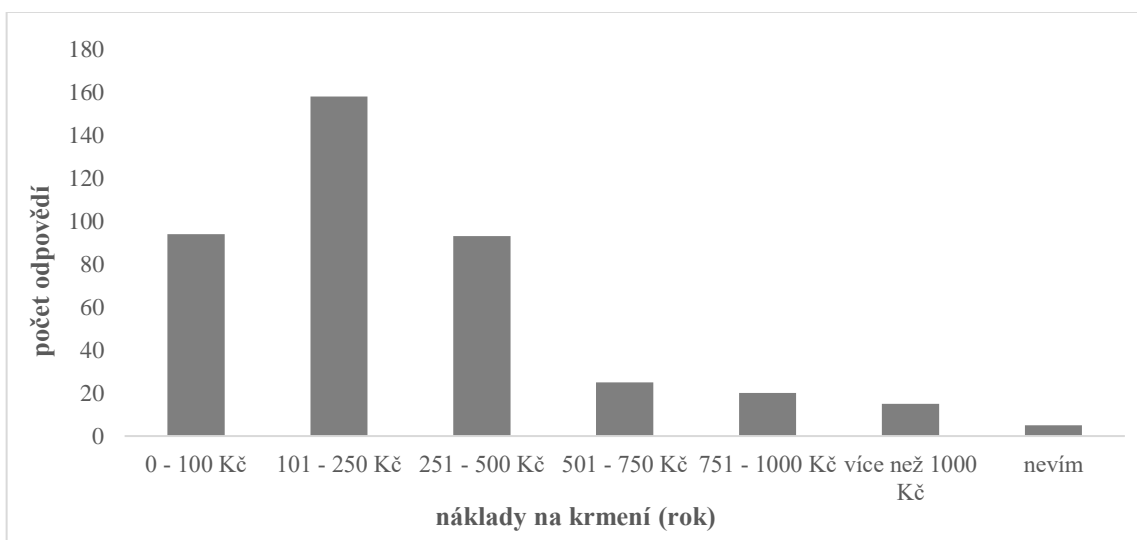
Tabulka 2: Závislost mezi věkem a příkrmováním (%).

U příkrmujeících jsem se zabývala otázkami č. 5 až č. 13., viz příloha (Příloha 2), které měli vyplňovat pouze tito respondenti. Otázkou na potravu, kterou ptactvu nabízejí, jsem chtěla zjistit, zda využívají jen jeden nebo více způsobů výživy. Na otázku č.5, viz příloha (Příloha 2), mohli respondenti tedy vybrat vícero odpovědí. Jako téměř stejně nejvíce využívanou formu potravy pro ptactvo byly slunečnicová semena a lojové koule či jiné výrobky z loje. Nejméně využívanou potravou byly luštěniny (Obrázek 3). Mezi další potraviny, které lidé využívali, ke krmení patřily například ovesné vločky, vlašské ořechy či kukuřice.

Obrázek 3: Jakou potravu ptactvu podáváte?

V návaznosti na potravu jsem od respondentů zjišťovala, kolik přibližně financí utratí za zmíněnou potravu na jednu příkrmovací sezónu (rok), viz otázka č. 6 (Příloha 2). Nejčastěji respondenti uváděli, že za jednu sezónu utratí přibližně 101 - 250 Kč. Takto zodpovědělo až 38,5 % dotázaných. S rozdílem jedné odpovědi se o druhou pozici v počtu použitých financí na potravu dělí částky ve výši 0 - 100 Kč a 251 - 500 Kč, přičemž o jednoho respondenta více lidí utrácí spíše 0 - 100 Kč/ rok. Z nabízených možností nejméně lidí uvedlo, že utratí více než 1000 Kč za jednu sezónu. Jedná se o 1,2 % z celkového počtu dotázaných. Jako jinou odpověď respondenti uvedli, že zkrátka neví, kolik financí do potravy pro ptactvo vkládají. Takto zodpovědělo 5 respondentů, viz obrázek 4.

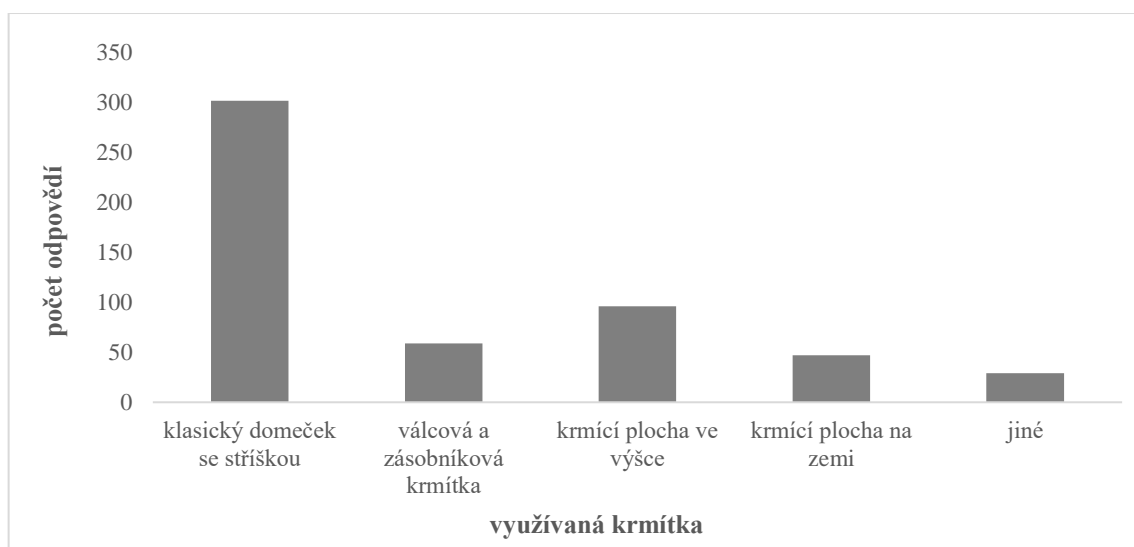
Obrázek 4: Na kolik peněz Vás přibližně vyjde krmení ptactva po dobu jedné krmné sezóny?

V závislosti na pohlaví respondentů jsem se zajímala o to, jaké má pohlaví vliv na množství vynaložených financí na potravu. Z celkového počtu 410 odpovědí připadá na kategorii 101 - 250 Kč/ rok až 38,5 % všech dotázaných, z toho takto zodpovědělo 39,2 % žen a 36,7 % mužů. Muži a ženy tedy krmí podobným stylem v různých věkových kategoriích, viz tabulka 6.

	Muži	Ženy
0 - 100 Kč	18,3	24,6
101 - 250 Kč	36,7	39,2
251 - 500 Kč	22,0	22,9
501 - 750 Kč	9,2	5,0
751 - 1000 Kč	7,3	4,0
Více než 1000 Kč	4,6	3,3
Nevím	1,8	1,0

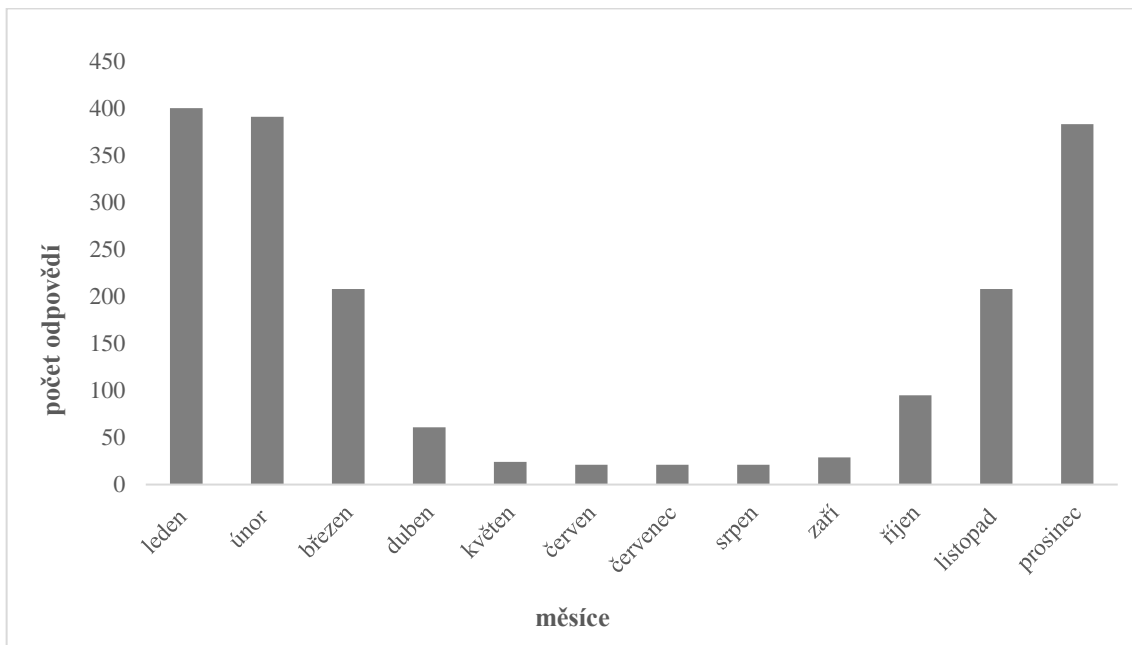
Tabulka 3: Závislost mezi útratou za potravu a pohlavím (%).

Krmítko je nedílnou součástí příkrmování ptactva. Mezi respondenty je nejoblíbenější variantou klasický domeček se stříškou. Přibližně 10 % dotázaných, kteří používají k příkrmování tuto variantu, využívá ještě jiný způsob příkrmování. Klasický domeček se stříškou nejvíce doplňují krmicí plochou ve výšce. Je tomu tak u 39 respondentů. Jak lze z obrázku 5 vyčíst, druhým nejvíce využívaným krmítkem je právě krmicí plocha ve výšce. Jako další krmítka lidé označovali, že potravu nabízí jen tak nasýpanou na parapetech, zavěšují potravu na stromy nebo jí házejí do vody.

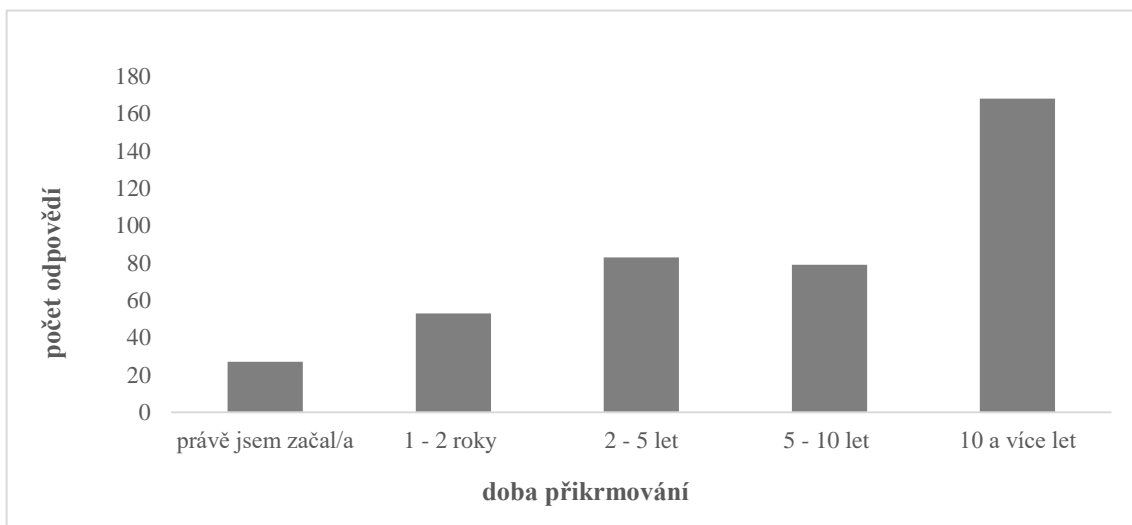
Obrázek 5: Jaký typ krmítka využíváte pro příkrmování?

Dotázaní nejvíce přikrmují v zimních měsících. Až 97,6 % všech respondentů přikrmuje v měsíci leden, v únoru je tomu tak u 95,4 % dotázaných. V prosinci přikrmuje konkrétně 93,4 % osob. Přesně 50,7 % lidí přikrmuje jak v březnu, tak v listopadu. Těchto pět měsíců patří mezi nejvíce uváděné (Obrázek 6). Celoročně přikrmuje pouze 5,1 % respondentů.

Obrázek 6: Ve kterých měsících přikrmujete ptactvo?

U doby trvání, kdy tuto činnost dotázaní vykonávají byla nejvíce zodpovězená varianta 10 let a více, což je 41 % z celkového počtu odpovědí. Jen 27 respondentů odpovědělo, že s přikrmováním ptactva právě začínají, viz obrázek 7.

Obrázek 7: Jak dlouho přikrmujete ptáky?

V závislosti na době trvání této činnosti a věku, viz tabulka 7, jsem zjistila, že nejvíce, na počet respondentů v každé věkové kategorii, přikrmují 10 let a více lidé ve věku 61 - 79 let, jedná se až o 68,2 % ze 44 dotázaných. Z celkového počtu přikrmujících 10 let a více se jedná však jen o 17,9 %. Nejvíce přikrmujících v této kategorii je ve věku 46 - 60 let a zaujímají 36,9 % z celku. U právě začínajících respondentů lze tvrdit, že se zvyšujícím se věkem klesá počet těchto nováčků. Procentuálně jich je nejvíce ve věkové kategorii do 18 let, kdy 2 z 5 dotázaných uvedlo, že právě začali přikrmovat.

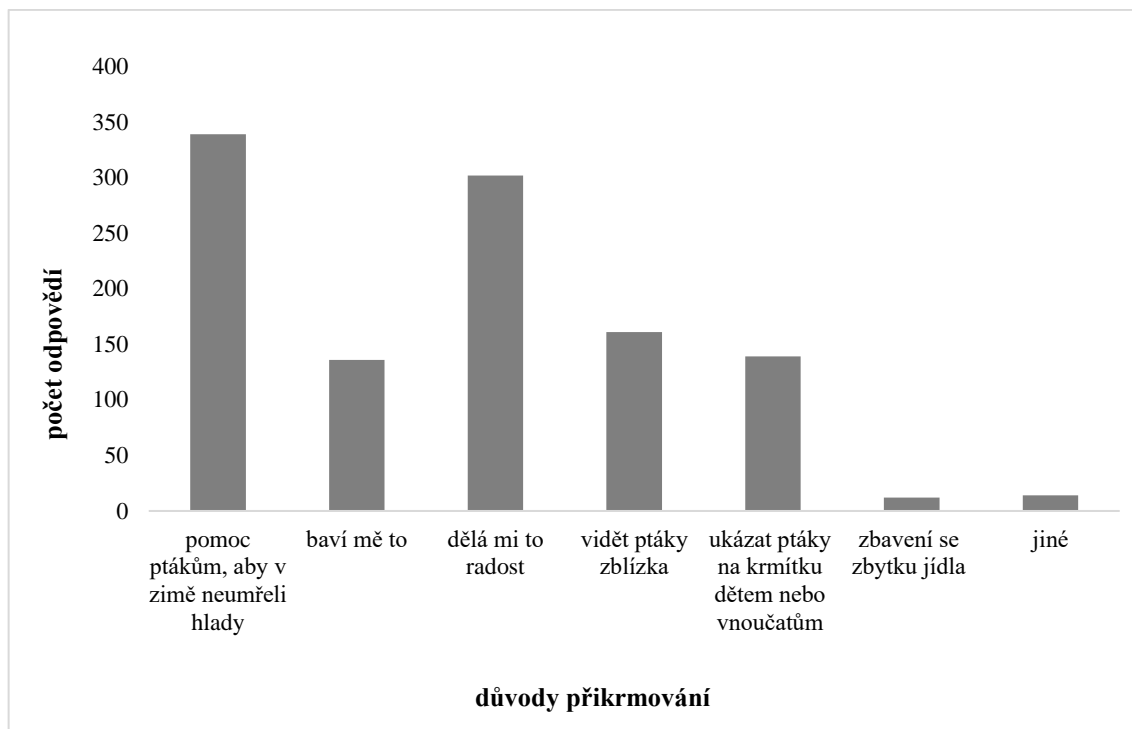
	do 18 let	18 - 30 let	31 - 45 let	46 - 60 let	61 - 79 let	80 let a více
právě jsem začal/a	40,0	10,4	9,0	2,5	0,0	0,0
1 - 2 roky	0,0	26,0	12,3	8,2	6,8	16,7
2 - 5 let	20,0	19,5	23,9	19,7	13,6	0,0
5 - 10 let	20,0	20,8	21,3	18,9	11,4	16,7
10 a více let	20,0	23,4	33,5	50,8	68,2	66,7
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabulka 4: Závislost mezi věkem a dobou trvání přikrmování (%).

O to, jaké druhy ptáků létají na krmítka, se zajímá 327 dotázaných, což je 79,8 % z celku. Zájem nemá 20,2 % dotázaných, tedy 83 respondentů. Nejvíce sledovaným ptákem na krmítku je sýkora koňadra (*Parus major*), kterou uvedlo 291 respondentů z celkových 327. Také kos černý (*Turdus merula*) v počtu 276 a vrabec domácí (*Passer domesticus*) v počtu 202 zodpovězených jsou často vídanými ptáky na krmítku. Další vidění ptáci se nachází v příloze 1 (Tabulka 8). Mezi jiné, než nabízené odpovědi respondenti zapisovali ptáky jako jsou dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*) (9), hýl obecný (*Pyrrhula pyrrhula*), sýkora uhelníček (*Periparus ater*), sýkora parukářka (*Lophophanes cristatus*), pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*), žluna zelená (*Picus viridis*), havran polní (*Corvus frugilegus*), špaček obecný (*Sturnus vulgaris*) a holub (*Columba* sp.).

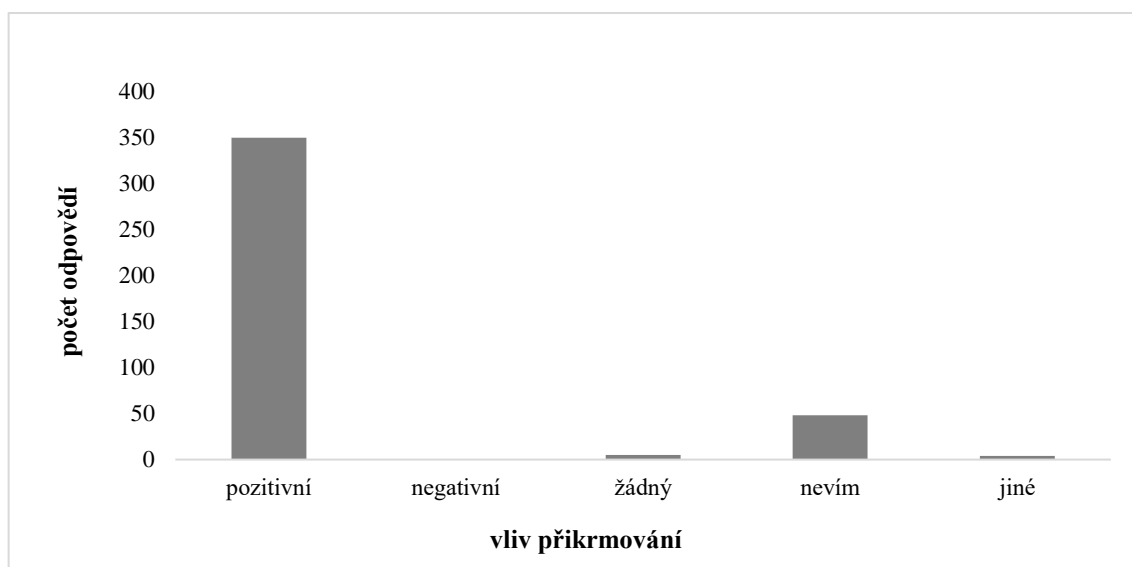
Jako hlavní důvod, proč začali přikrmovat ptactvo, respondenti uvádějí, že chtějí pomoci ptákům, aby v zimě neumřeli hlady. Nejméně lidí odpovědělo, že se tak díky tomu zbavují zbytků jídla. Jako druhou nejvíce vybranou odpovědí bylo, že jim přikrmování dělá radost. Mnoho lidí je i rádo, že mohou vidět ptáky zblízka a případně je ukázat dětem nebo vnoučatům (Obrázek 8). Jako další z důvodu k tomu, proč s touto

činností začali, respondenti uváděli například fotografování ptactva, kvůli tradici v rodině, či ptačímu zpěvu. Někteří lidé tuto činnosti využívají ve svůj prospěch tím, že tak lákají ptáky na ovocné stromy, aby se zbavili škůdců, nebo také, že ptáci potom méně vykrádají včelstva. Dva respondenti uvedli, že tuto činnosti vykonávají proto, aby měli jejich kocouři aktivitu. Jako další důvod pro start s touto činností bylo přestěhování se z panelového bytu do rodinného domu. Poslední důvodem, který uvedl jeden respondent je to, že se necítí být ve stáří tak osamoceny.

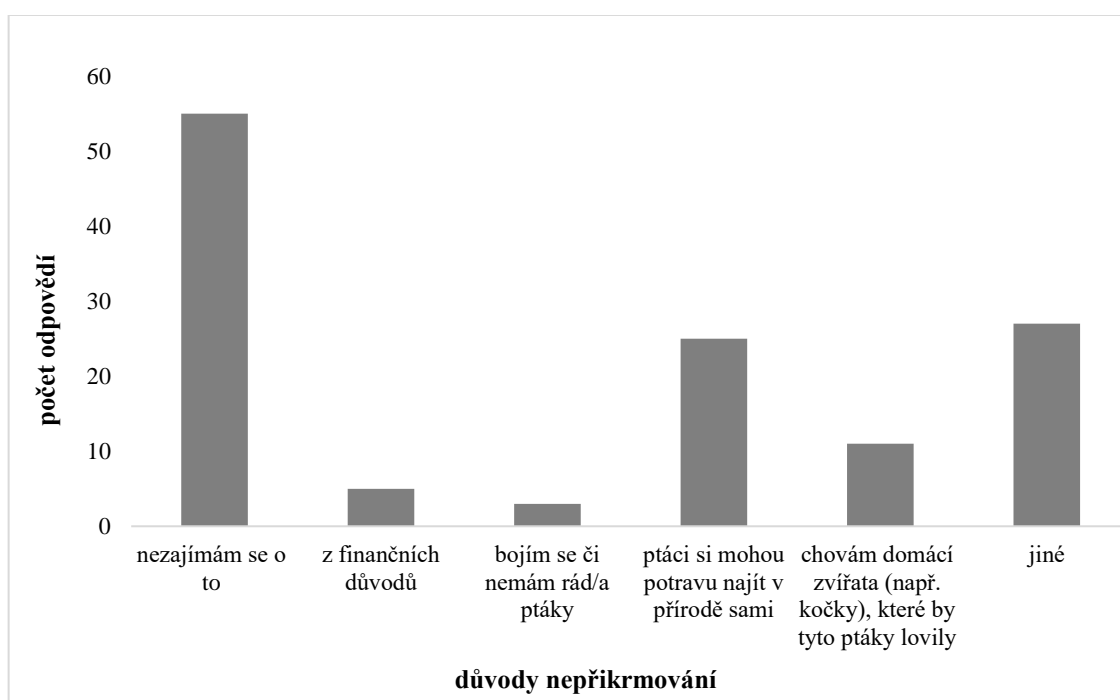
Obrázek 8: Jaké jsou důvody k tomu, že jste začal/a příkrmovat ptactvo?

Příkrmování ptactva má podle 86 % respondentů pozitivní vliv na ptačí populaci. Necelých 12 % respondentů neví a 1,2 % si myslí, že příkrmování nemá žádný vliv. Negativní i pozitivní vliv měli na mysli 4 respondenti, což je 1 % ze všech odpovědí. Tito dotázaní toto tvrzení odůvodnili tím, že po podání nevhodné potravy je vliv příkrmování na ptactvo negativní, ale při podání správné potravy je vliv pozitivní. Ani jeden respondent neuvedl, že by příkrmování mělo čistě jenom negativní vliv na populaci ptactva. Bohužel na tuto otázku neodpovědělo všech 410 respondentů, kteří příkrmují, ale pouze 407 z nich, viz obrázek 9.

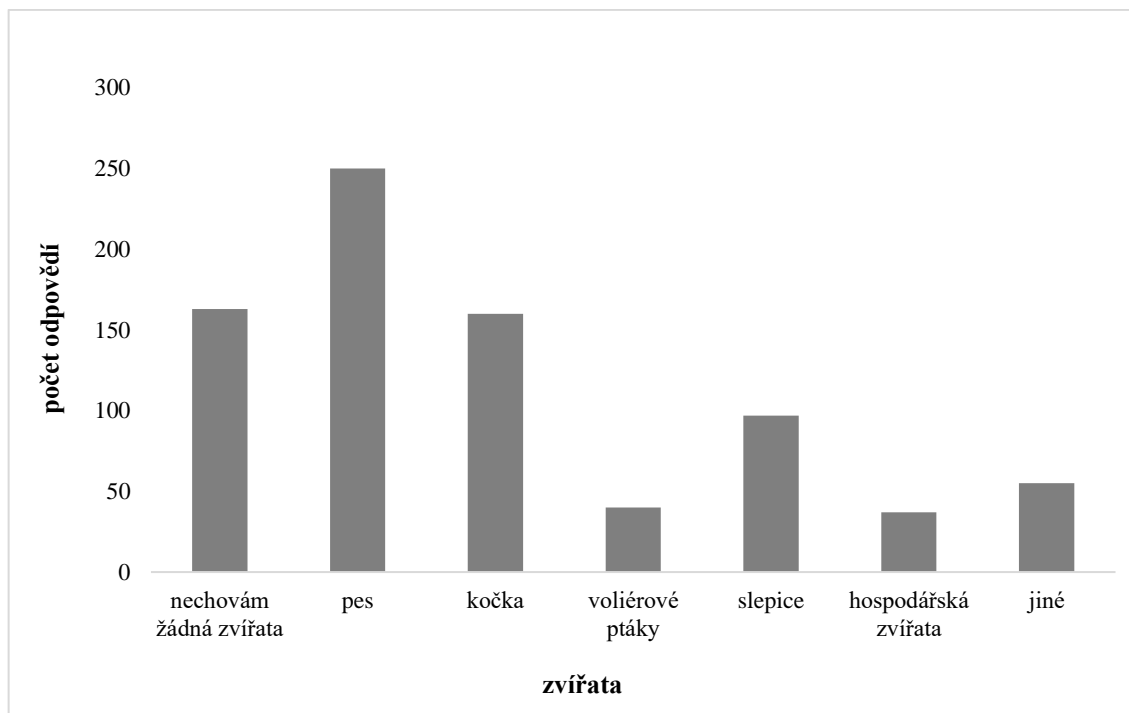
Obrázek 9: Jaký si myslíte, že má přikrmování ptáků vliv na jejich populaci?

S dotazem na nepřikrmující respondenty, jaké jsou jejich důvody k tomu, proč nepřikrmují, jsem zjistila, že až 43,7 % dotázaných se o tuto činnost vůbec nezajímá. Jako další nejvíce uváděnou odpověď bylo to, že si mohou ptáci potravu najít v přírodě sami, viz obrázek 10. Mezi dalšími odpověďmi respondenti uváděli například to, že nechtějí ptákům ublížit podáním nevhodného druhu potravy, mají nedostatek informací, nemají žádný volný času, a také, že kvůli holubům, které přikrmovat nechtěli, museli s přikrmováním přestat. Jinou, než nabízenou, variantou odpovědělo 21,4 % dotázaných.

Obrázek 10: Jaké jsou důvody toho, proč nepřikrmujete ptactvo?

Oběma skupinám respondentů, tedy jak příkrmujičím, tak nepřikrmujičím, byly položeny poslední dvě otázky. První z nich byla otázka, zdali chovají nějaká zvířata, viz otázka č.15 (Příloha 2). Až 46,6 % dotázaných má psa, a tak se pes stává nejčastěji chovným zvířetem mezi respondenty. Kočku vlastní 160 respondentů, což je 29,9 % ze všech dotázaných. Kočku i psa zároveň chove 93 respondentů. Jedná se tak tedy o 17,4 % z celku. Celkem 97 respondentů uvedlo, že chove slepice, a další zvířata (Obrázek 11). Mezi jiná chovaná zvířata patří zejména morčata, králíci, křečci, želvy a rybičky.

Obrázek 11: Chováte doma či na zahradě nějaká zvířata?

Poslední otázka v dotazníku se týkala toho, zda koronavirová krize, nějak ovlivnila názor či postoj k příkrmování ptactva. Až 97,4 % osob tato krize nijak neovlivnila jejich názor. Jedná se konkrétně o 522 dotázaných. Jen 14 respondentů uvedlo, že se jejich názor a postoj díky této krizi změnil. Z toho 10 lidí ptactvo příkrmuje a čtyři nepřikrmují. U příkrmujičích respondentů jsem zjistila, že 6 z nich začalo právě ptactvo příkrmovat, a je tedy pravděpodobné, že těmto dotázaným koronavirová krize ovlivnila názor na příkrmování nejspíše pozitivně. U zbylých čtyř dotázaných nelze přesně tvrdit, jak byl jejich názor ovlivněn. Stejně je tomu tak u respondentů nepřikrmujičích, přičemž u jednoho z nich, který odpověděl, že ptactvo nepřikrmuje z finančních důvodů, je pravděpodobné, že jej koronavirová krize ovlivnila negativně.

6. DIDAKTIKA

Jak zařadit téma příkrmování ptactva do výuky biologie, se budu snažit vysvětlit v této didaktické části. Vytvořila jsem pracovní list a motivační aktivitu, konkrétně přípravu přírodního krmítka pro ptáky. Tvorba krmítka by se dala využít v rámci projektových dnů, jako je například Den země, nebo také v rámci propojení pracovních činností a biologie. Nejlepší variantou pro využití této motivační aktivity by bylo zapojení se do projektu České společnosti ornitologické, Ptačí hodinka¹². Tento projekt startuje každý rok v lednu, a tím pádem by žáci využili své výtvary pro příkrmování v následujících měsících, kdy je příkrmování pro ptáky nejdůležitější.

Nejprve by si žáci zpracovali pracovní list, podle přiloženého studijního textu, viz příloha 3 (Příloha 3.1). Tímto by získali základní informace o tom, jak se vlastně příkrmuje, jaká potrava se ptákům nabízí, v kterých měsících je nejvhodnější příkrmovat a jaké druhy ptáků na krmítka přilétají. Po zpracování tohoto pracovního listu, viz příloha 3 (Příloha 3.2) by se výuka orientovala na praktickou část, a to na tvorbu samotného krmítka.

Pro tvorbu krmítka jsem vytvořila návod. Žáci by se měli rozdělit do skupin po čtyřech. V každé skupině by byly zhotoveny dvě krmítka. Dále jsou v návodu vypsány potřebné pomůcky, postup a stručný závěr, viz příloha 3 (Příloha 3.3). Pro tuto motivační aktivitu jsem vytvořila video, na kterém předvádím, jak by se krmítko mělo vytvořit a jak by mělo po splnění postupu vypadat. Instruktažní video by mělo žáky motivovat k tomu, aby si lépe dovedli představit celkový výsledek této aktivity.

Instruktažní video jsem tvořila v rámci předmětu Úvodní seminář k výuce biologie vyučovaný paní Mgr. Martinou Oulehovou, Ph.D., z katedry botaniky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Záznam byl pořízen mobilním telefonem a upraven v mobilní aplikaci InShOt. Video s názvem: „Gorylová Michaela: „Přírodní krmítko pro ptáky“, je dostupné na Youtube kanále jménem Katedra botaniky PřF UP v Olomouci¹³.

¹² <https://ptacihodinka.birdlife.cz/#/observe>

¹³ https://www.youtube.com/watch?v=4PbFPZiqG1w&ab_channel=KatedrabotanikyP%C5%99FUPvOlomouci

5. DISKUSE

Po zpracování a zhodnocení všech dotazníků jsem zjistila, že fenomén příkrmování není lidem z Těšínského Slezska cizí. Z 536 dotázaných příkrmuje ptactvo 76,5 %. V porovnání s výsledky Milíčkové (2013), která prováděla výzkum v rámci několika krajských městech a jim blízko ležících vesnicích, konkrétně v oblasti Moravy a Slezska, a Václavíkové (2016), která prováděla výzkum na Moravě, jsem zjistila, že v Těšínském Slezsku příkrmuje přibližně o 15,7 % více dotázaných než na Moravě, kde příkrmuje 60,8 % obyvatel (Václavíková, 2016), a o 26,5 - 45,5 % více než v rámci průzkumu 4 krajských měst (Olomouc, Ostrava, Brno, Zlín) a blízkých vesnic (Bohuňovice, Jistebník, Hrušovany, Záhorovice), kde příkrmuje přibližně 31 - 50 % obyvatel (Milíčková, 2013). Každá z nás měla jinou metodu sběru dat, a tak nelze zcela říct, který z výsledků je nejvíce přesný. Mezi úskalí online dotazování se na sociální síti Facebook patří zejména to, že na prosbu o vyplnění dotazníku mohou reagovat hlavně ti lidé, které toto téma do jisté míry zaujalo, a tak může být výsledek výzkumu nakloněný směrem k příkrmujícím. Dalším úskalím je, že v České republice je na sociální síti Facebook registrováno 52,1 % žen a 47,9 % mužů¹⁴. Dotazník se tedy mohl podle statistických dat dostat spíše k ženám než k mužům, a to ovlivnilo výsledek mého výzkumu tím, že dotazník vyplnilo více žen než mužů. Online dotazování znamená také to, že je vše anonymní a lidé tedy mohou dotazník vyplnit víckrát za sebou, a tak výsledky nemusí být zcela relevantní.

Ve světě se příkrmování drží velké oblibě, zejména ve státech severní polokoule, jako je Spojené království, kde odhadem příkrmuje až 12,6 miliónu domácností, což je asi 48 % (Davies et al. 2009). V dalších zemích jako jsou například Spojené státy americké praktikovalo nějakou formu příkrmování až 54,3 miliónů domácností, což představuje míru příkrmování až 73 % (Cox, Gaston, 2018). Ze států jižní polokoule příkrmuje odhadem 46,6 % domácností z Nového Zélandu (Galbraith et al. 2014) a až 63 % obyvatel Austrálie (Chapman, 2015).

Odpovědi od respondentů byly jak z měst, městských částí, tak obcí Těšínského Slezska. Mezi lokalitami městských částí a obcí nebyl nijak velký rozdíl. U městských částí 82,8 % a u obcí 89,2 %. Ve městech příkrmuje méně obyvatel, a to 72,8 %. Můžeme tedy říct, že v obcích a městských částech se příkrmuje častěji než ve městech, přičemž nejvíce se

¹⁴ <https://www.statista.com/statistics/1029730/facebook-users-czechia-age-gender/#statisticContainer>

přikrmuje v obcích. Podle Václavíkové (2016) není nijak zvlášť velký rozdíl mezi postojem k přikrmování na vesnicích (63 %) a ve městech (59,2 %). Výsledkem mého výzkumu je, že přikrmování na vesnicích (obcích) je o 16,4 % častější než ve městech. Tento výsledek považuji za relativně významný v porovnání s výsledky Václavíkové (2016).

Nejvíce lidé přikrmují ve věkové kategorii 46 - 60 let a 31 - 45 let. Tito lidé po většinou přikrmují 10 a více let. Nejvíce však v kategorii přikrmování „10 a více let“ přikrmují lidé ve věku od 61 - 79 let. Lze tedy říci, že přikrmují spíše starší lidé a čím starší lidé, tím déle přikrmují. Ve srovnání se studií ze Spojených států amerických je průměrný věk přikrmujících osob 64 let a průměrně lidé přikrmují 25,4 let (Dayer et al. 2019). Milíčková (2013) uvádí, že asi 80 % domácností přikrmuje ptactvo 5 a více let. Po většinou se podle ní jedná o rodinnou záležitost a dlouhodobou tradici. Tohle tvrzení potvrzuje i můj výzkum.

Nejvíce využívanou potravou, kterou přikrmující ptákům nabízejí jsou slunečnicová semena a lojové koule, či jiné výrobky z loje. V porovnání s Milíčkovou (2013) se tento výsledek téměř neliší. Nejvíce uváděnou odpovědí bylo zrní, které v mém výzkumu připadlo až na 6. místo, a různá semena, kde byla ve výzkumu Milíčkové (2013) zahrnuta slunečnicová semena, která byla v mém výzkumu jako samostatná nejvíce uváděná odpověď. Velké množství lidí využívá ke krmení speciální krmné směsi, různá jiná semena a ovoce. Podle Cowieho a Hinsleyho (1988), kteří provedli výzkum v oblasti Cardiffu ve Spojeném království, je nejvíce podávanou potravou mezi lidmi chleba (90 %), a to jak v zimě, tak v létě. Velké množství osob odpovědělo, že ptákům podávají zbytky z kuchyně (58 % v zimě, 52 % v létě), tuk (57 % v zimě, 41 % v létě) a arašidy (41 % v zimě a 19 % v létě). Jen 12 dotázaných z mého výzkumu uvedlo, že se přikrmováním ptactva zbavuje zbytku jídla, což je 2,9 % ze všech přikrmujících. Pouze 9,7 % lidí přikrmuje pečivem.

Většina respondentů zaplatí za jednu krmnou sezónu (rok) přibližně 101 - 250 Kč. Jako druhou nejvíce uváděnou částkou uváděli 0 - 100 Kč/ rok. Dále byla útrata vy výši 251 - 500 Kč/rok. Milíčková (2013) uvádí, že většina domácností zaplatí za krmivo ročně 100 - 500 Kč. Po sečtení respondentů, kteří utratí 101 - 250 Kč a 251 - 500 Kč můžu potvrdit toto tvrzení. Kategorie 100 - 500 Kč mi však přijde jako moc rozsáhlý interval a z mého výzkumu lze vidět, že nejvíce lidé tedy utrácí za potravu pro ptáky 101 - 250 Kč za rok.

Globální trh s krmivem pro ptáky má hodnotu 5 - 6 miliard amerických dolarů (Shutt, Lees, 2021).

Nejvíce využívaným krmítkem mezi respondenty je klasický domeček se stříškou. Dle České společnosti ornitologické ¹⁵ je klasické dřevěné krmítko se stříškou nejběžnější volbou pro příkrmování, a je velmi vhodné, neboť potrava je díky stříšce chráněná před vlhkem a dřevo ptákům neklouže a nenamrzá. V Polsku lidé využívají k příkrmování klasická krmítka se stříškou, automatické podavače semen, nebo krmení podávají ptákům na zemi (Tryjanowski et al. 2015).

Mezi měsíce, v kterých se nejvíce příkrmuje, patří zejména ty zimní. Jedná se o období od listopadu až do března. U Milíčkové (2013) je tento výsledek téměř stejný. Výjimkou je měsíc duben a říjen, kde v říjnu lidé z mého výzkumu příkrmovali více a méně v měsíci dubnu, než je tomu ve výzkumu Milíčkové (2013). Celoročně příkrmuje jen pár respondentů (21). V Austrálii a na Novém Zélandu většina obyvatel příkrmuje ptactvo celoročně a poskytují potravu denně, přičemž nejvíce potravu, zejména Australané, podávají v prodloužených obdobích sucha, chladu a ve vlnách veder (Reynolds et al. 2017). V zemích severní polokoule je praktikováno krmení zejména v zimních měsících, kvůli extrémním klimatickým podmínkám (Reynolds et al. 2017). Celoroční příkrmování se praktikuje ve Spojeném království (Cox et al. 2015) a v Německu. Berthold a Mohr (2018) popisují, že pokud lidé nabízejí ptákům celoročně dobré jídlo a neubližují jim, má toto příkrmování pozitivní vliv na populace ptactva. Česká společnost ornitologická ¹⁶ doporučuje příkrmovat ptactvo pouze v období od listopadu do března.

O to, jaké druhy ptáků přilétají na krmítka se zajímá téměř 80 % respondentů. Tento výsledek je naprosto totožný jako u výzkumu Milíčkové (2013). V dotazníku bylo uvedeno na výběr 16 druhů ptáků, které mohli respondenti vidět na krmítku, přičemž na dalších 9 druhů si respondenti vzpomněli sami. Na krmítkách bylo viděno tedy 25 druhů ptáků. Nejvíce viděným ptákem na krmítku byla sýkora koňadra. Dle výsledku projektu Ptačí hodinky ¹⁷ z roku 2022 je sýkora koňadra nejvíce vídaným ptákem na krmítku v celé České republice a celkový počet druhů ptáků viděných na krmítku za rok 2022 je 120. U Milíčkové (2013) je sýkora koňadra až čtvrtým nejvíce vídaným ptákem. Je tomu

¹⁵ <https://www.birdlife.cz/zapojte-se/pomoc-ptakum/prikrmovani/jak-spravne-prikrmovat/>

¹⁶ <https://www.birdlife.cz/zapojte-se/pomoc-ptakum/prikrmovani/jak-spravne-prikrmovat/>

¹⁷ <https://ptacihodinka.birdlife.cz/vysledky-tabulka/?period=ALL&place=ALL#/observe>

tak proto, že nejvíce si lidé vzpomněli pouze na rodové jméno ptáka, což je sýkora (*Parus* sp.). V Ptačí hodině i v mém výzkumu lidé uváděli jak rodové, tak druhové jméno ptáků. Dále v mém výzkumu, výzkumu Milíčkové (2013) a v Ptačí hodině lidé nejvíce uváděli tyto ptáky: kos černý (*Turdus merula*), vrabec domácí (*Passer domesticus*), vrabec polní (*Passer montanus*), sýkora modřinka (*Cyanistes caeruleus*), hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*) a zvonek zelený (*Chloris chloris*).

Hlavním důvodem, proč lidé ptactvo přikrmují, je zejména to, že chtějí ptákům pomoci. Také jim to dělá radost, baví je to, chtějí vidět ptáky více z blízka či chtějí ptáky ukázat dětem nebo vnoučatům. Tím, že starší generace ukazuje ptáky na krmítku mladší generaci, můžeme docílit toho, že mladší generace půjde stejnou cestou jako generace starší a aktivita, která započala v rodině již plno let zpět, může pokračovat i do budoucna. Ve světě je důležitým důvodem k přikrmování zejména jeho přínos pro duševní zdraví plynoucí ze spojení s přírodou. Krmítko láká ptáky tam, kde je lidé snáze uvidí a má tedy potenciál poskytnout ohnisko, které může přispět k prevenci a léčbě špatného duševního zdraví (Cox, Gaston, 2018).

Hlavními důvody pro to, proč lidé nepřikrmují ptáky je to, že se o tento fenomén vůbec nezajímají, myslí si, že si jsou ptáci schopni sehnat potravu sami nebo chování domácí zvířata, která by mohla tyto ptáky lovit. Dalšími důvody, proč lidé nepřikrmují je to, že nemají potřebné informace, nechtějí ptákům ublížit, nebo že zkrátka nemají rádi holuby a ti by se krmili také. V Novozélandském výzkumu z roku 2014 lidé jako důvod k nepřikrmování uváděli zejména to, že krmení činí ptáky náchylnými k predaci, stávají se závislými na doplňkové potravě, mohou přenášet nemoci a znečišťují okolí (Galbraith et al. 2014).

Chov zvířat v domácnosti nebo na zahradě má na přikrmování určitý vliv. Až 49,2 % těch, kteří nepřikrmují nechová žádná zvířata. Naznačuje to tedy, že tito lidé nemají ke zvířatům takový vztah, a tak se nevěnují ani přikrmování ptáků. U přikrmujících je tomu tak, že žádné zvíře nechová pouze 24,6 %. U těchto respondentů by se dalo říct, že mají alespoň nějaký vztah ke zvířatům, a proto se vydali alespoň tímto směrem k podpoře volně žijícího ptactva. Toto zjištění se absolutně liší od výzkumu Václavíkové (2016), která zjistila, že na Moravě naopak přikrmují ptactvo spíše lidé, kteří nemají žádná zvířata a nepřikrmují ti, kteří zvířata chovají. Dalším ukazatelem je chov koček, které by potencionálně mohly ptactvo chytat, a tak by tím mohly odradit své chovatele od

přikrmování ptactva. Z celkových 160 chovaných koček, jich 141 chovou respondenti, kteří ale ptactvo přikrmují. Vliv chovu koček na přikrmování tedy není tak významný, neboť pouze 3,5 % lidí, kteří nepřikrmují ptactvo chove kočky. U Václavíkové (2016) je asi 14 % dotázaných, kteří nepřikrmují a chovají kočky. Podle Novozélandského výzkumu z roku 2014 je souvislost mezi vlastnictvím koček a krměním ptáků velmi slabá (Galbraith et al. 2014).

Až 86 % dotázaných si myslí, že přikrmování má na ptactvo pozitivní vliv. Čtyři respondenti odpověděli, že má podle nich přikrmování jak negativní, tak pozitivní vliv na ptáky. Jako odůvodnění k této odpovědi respondenti uvedli, že pokud je podáváno špatné krmivo, tak je vliv samozřejmě negativní, pokud správné krmivo, tak pozitivní. Až 12 % respondentů vůbec neví, jaké má přikrmování na ptactvo vliv. Jedná se relativně o velké číslo. Tato odpověď poukazuje na to, že lidé kolem sebe nemají dostatečné množství informací.

Koronavirová krize téměř nijak neovlivnila vnímání lidí z pohledu přikrmování ptactva. U několika respondentů, kteří odpověděli, že jim koronavirová krize změnila názor na přikrmování, se můžeme jen domnívat, zdali je ovlivnila negativně či pozitivně v postoji k přikrmování ptactva.

7. ZÁVĚR

Přikrmování ptactva je zajímavé a relativně málo probádané téma, které se v posledních letech společně se zvyšující se urbanizací a ekologickou krizí dostává do popředí. Lidé se oddalují od přírody a díky této aktivitě se k ní pomalu vrací zpět. V České republice, konkrétně v Těšínském Slezsku, je tento trend ve velké oblibě jak ve městech, tak na vesnicích, v různých věkových kategoriích, u žen i u mužů.

Lidé se zajímají o to, jaké potraviny ptactvu nabízet, jak a v čem jim tuto potravu podávat, a také o to, jaké druhy ptáků jim na krmítka přilétávají. Mají spoustu důvodů k tomu, proč vlastně začali přikrmovat, ale také důvody, proč nepřikrmují. Ať už se jedná o vlastní nezájem k tomuto tématu, nedostatek informací nebo obavy o to, aby ptákům neublížili. Rádi ptákům pomáhají, dívají se na ně, ukazují je dětem. Dělá jim to radost, ale některým i starost. Negativní důsledky přikrmování v podobě podávání nevhodné potravy je téma, na které upozorňuje i Česká společnost ornitologická¹⁸. Chov zvířat a vztah lidí ke zvířatům obecně má určitý vliv na to, zda lidé přikrmují ptactvo či nikoliv. Od minulých let a podobných výzkumů, tvořených kolegyněmi Milíčkovou (2013) a Václavíkovou (2016), se povědomí o přikrmování a pozorování ptáků v České republice rozmohlo. Zejména díky České společnosti ornitologické, která je zdrojem informací o tom, jak správně ptáky přikrmovat. V roce 2019 uvedla společnost projekt Ptačí hodinky, který se zabývá tím, jaké druhy ptáků na krmítka v zimě přilétávají.

Téma přikrmování ptactva se dá využít i k edukaci ve školách, kde se na tento fenomén dají vymyslet různé projekty, pracovní listy i motivační aktivity, jako je například tvorba vlastního krmítka. Tato edukace je důležitá zejména proto, aby i mladá generace pokračovala ve stopách minulých generací a měla správné informace o tom, jak ptáky přikrmovat, aby tato aktivita byla pro ptáky jedinečným přínosem, a ne jejich záhubou.

¹⁸ <https://www.birdlife.cz/zapojte-se/pomoc-ptakum/prikrmovani/cim-krmit/>

8. LITERATURA

1. BAVERSTOCK, Sinéad, Michael A. WESTON a Kelly K. MILLER, 2019. A global paucity of wild bird feeding policy: a global research opportunity. *Science of The Total Environment* [online], 653(3), 105-111, ISSN 00489697. Dostupné z: doi:10.1016/j.scitotenv.2018.10.338
2. BERTHOLD, Peter a Gabriele MOHR, 2018. Krmíme ptáky, ale správně: krmení, ochrana a bezpečí pro ptáky po celý rok. Brno: Kazda. ISBN 978-80-907420-1-7.
3. COWIE, Richard J. a Shelley A. HINSLEY, 1988. The provision of food and the use of bird feeders in suburban gardens. *Bird Study* [online], 35(3), 163-168, ISSN 0006-3657. Dostupné z: doi:10.1080/00063658809476985
4. COX, Daniel T. C. a Kevin J. GASTON, 2018. Human–nature interactions and the consequences and drivers of provisioning wildlife. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences* [online], 373(1745), ISSN 0962-8436. Dostupné z: doi:10.1098/rstb.2017.0092
5. COX, Daniel T. C., Kevin J. GASTON a David Neil BONTER, 2015. Likeability of garden birds: Importance of species knowledge & richness in connecting people to nature. *PLOS ONE* [online], 10(11), ISSN 1932-6203. Dostupné z: doi:10.1371/journal.pone.0141505
6. COX, Daniel T. C., Kevin J. GASTON a David Neil BONTER, 2016. Urban bird feeding: Connecting people with nature. *PLOS ONE* [online], 11(7), ISSN 1932-6203. Dostupné z: doi:10.1371/journal.pone.0158717
7. DAVIES, Zoe G., Richard A. FULLER, Alison LORAM, Katherine N. IRVINE, Victoria SIMS a Kevin J. GASTON, 2009. A national scale inventory of resource provision for biodiversity within domestic gardens. *Biological Conservation* [online], 142(4), 761-771, ISSN 00063207. Dostupné z: doi:10.1016/j.biocon.2008.12.016
8. DAYER, Ashley A., Connor ROSENBLATT, David N. BONTER, Holly FAULKNER, Richard J. HALL, Wesley M. HOCHACHKA, Tina B. PHILLIPS a Dana M. HAWLEY, 2019. Observations at backyard bird feeders influence the emotions and actions of people that feed birds. *People and Nature* [online], 1(2), 138-151, ISSN 2575-8314. Dostupné z: doi:10.1002/pan3.17
9. GALBRAITH, Josie A., Jacqueline R. BEGGS, Darryl N. JONES, Ellery J. MCNAUGHTON, Cheryl R. KRULL a Margaret C. STANLEY, 2014. Risks and drivers of wild bird feeding in urban areas of New Zealand. *Biological Conservation* [online], 180, 64-74, ISSN 00063207. Dostupné z: doi:10.1016/j.biocon.2014.09.038
10. CHAPMAN, Renee A., 2015. Why do people feed wildlife? An International Comparison. Queensland, Australia. Dostupné z: <https://doi.org/10.25904/1912/1761>. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10072/367415>. Diplomová práce. Griffith School of Environment. Vedoucí práce JONES, Darryl.

11. DARRYL, Jones, 2018. The Birds at My Table. Comstock Publishing Associates. ISBN 1501710788.
12. JONES, Darryl N. a S. JAMES REYNOLDS, 2008. Feeding birds in our towns and cities: a global research opportunity. *Journal of Avian Biology* [online], 39(3), 265-271, ISSN 0908-8857. Dostupné z: doi:10.1111/j.0908-8857.2008.04271.x
13. MILIČKOVÁ, Miroslava. Postoje veřejnosti k zimnímu příkrmování ptactva. Olomouc, 2013. Dostupné z: <https://theses.cz/id/dzsw47/>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Mgr. Peter Adamík, Ph.D.
14. REYNOLDS, S. James, Josie A. GALBRAITH, Jennifer A. SMITH a Darryl N. JONES, 2017. Garden Bird Feeding: Insights and Prospects from a North-South Comparison of This Global Urban Phenomenon. *Frontiers in Ecology and Evolution* [online], 5, ISSN 2296 -701X. Dostupné z: doi:10.3389/fevo.2017.00024
15. SHUTT, Jack D. a Alexander C. LEES, 2021. Killing with kindness: Does widespread generalised provisioning of wildlife help or hinder biodiversity conservation efforts?, *Biological Conservation* [online], 261, ISSN 00063207. Dostupné z: doi: 10.1016/j.biocon.2021.109295
16. TRYJANOWSKI, Piotr, Piotr SKÓRKA, Tim H. SPARKS, et al., 2015. Urban and rural habitats differ in number and type of bird feeders and in bird species consuming supplementary food. *Environmental Science and Pollution Research* [online], 22(19), 15097-15103, ISSN 0944-1344. Dostupné z: doi:10.1007/s11356-015-4723-015.
17. VÁCLAVÍKOVÁ, Nela, Prevalence příkrmování ptactva veřejností na Moravě. Olomouc, 2016. Dostupné z: <https://library.upol.cz/i2/i2.entry.cls?ictx=upol&plang=cs&pretty=csg&repo=upolrepo&key=14960070543>. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Mgr. Peter Adamík, Ph.D.

9. PŘÍLOHY

9.1 Příloha 1

Město	Počet respondentů	Ano	Ne
Český Těšín	182	129	53
Třinec	72	48	24
Orlová	39	31	8
Bohumín	38	35	3
Karviná	32	19	13
Havířov	13	10	3
Rychvald	9	8	1
Jablunkov	2	1	1
Petřvald	2	2	0
Celkem	389	283	106

Tabulka 5: Počet respondentů v závislosti na příkrmování ve městech.

Městská část	Počet respondentů	Ano	Ne
Třinec - Nebory	16	9	7
Český Těšín - Dolní Žukov	9	9	0
Český Těšín - Horní Žukov	8	7	1
Třinec - Oldřichovice	7	6	1
Český Těšín - Mosty	6	5	1
Třinec - Dolní Lištná	3	3	0
Český Těšín - Mistřovice	3	2	1
Český Těšín - Stanislavice	3	3	0
Třinec - Korská	2	2	0
Třinec - Tyra	2	2	0
Třinec - Český Puncov	1	1	0
Havířov - Dolní Datyně	1	1	0
Třinec - Guty	1	1	0
Český Těšín - Koňakov	1	1	0
Bohumín - Skřečůň	1	1	0
Celkem	64	53	11

Tabulka 6: Počet respondentů v závislosti na příkrmování v městských částech.

Obec	Počet respondentů	Ano	Ne
Vendryně	17	15	2
Bystřice	8	7	1
Chotěbuz	7	7	0
Albrechtice u Českého Těšína	6	5	1
Dolní Lutyně	6	6	0
Třanovice	5	2	3
Dětmarovice	4	4	0
Hnojník	3	3	0
Hrádek	3	2	1
Návsí	3	2	1
Ropice	3	3	0
Horní Suchá	2	2	0
Nýdek	2	2	0
Těrlicko	2	2	0
Vělopolí	2	2	0
Doubrava	1	1	0
Horní Lomná	1	1	0
Hradiště	1	1	0
Komorní Lhotka	1	1	0
Košariska	1	1	0
Mosty u Jablunkova	1	1	0
Petrovice u Karviné	1	1	0
Písečná	1	1	0
Stonava	1	1	0
Střitěž	1	1	0
Celkem	83	74	9

Tabulka 7: Počet respondentů v závislosti na příkrmování v obcích.

Název druhu - česky	Název druhu - latinsky	Celkem
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	291
kos černý	<i>Turdus merula</i>	276
vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	202
sýkora modřinka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	173
hrdlička zahradní	<i>Streptopelia decaocto</i>	135
strakapoud velký	<i>Dendrocopos major</i>	132
vrabec polní	<i>Passer montanus</i>	108
sojka obecná	<i>Garrulus glandarius</i>	103
zvonek zelený	<i>Chloris chloris</i>	94
straka obecná	<i>Pica pica</i>	88
brhlík lesní	<i>Sitta europaea</i>	82
čížek lesní	<i>Carduelis spinus</i>	77
červenka obecná	<i>Erithacus rubecula</i>	70
pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	59
mlynařík dlouhoocasý	<i>Aegithalos caudatus</i>	51
stehlík obecný	<i>Carduelis carduelis</i>	32
jiné	-	33

Tabulka 8: Druhy ptáků a jejich počet zaznamenaný respondenty na krmítku.

9.2 Příloha 2

Postoj veřejnosti k příkrmování ptactva v oblasti české části Těšínského Slezska

Dobrý den, jmenuji se Michaela Gorylová a jsem studentkou Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Pomocí tohoto dotazníku provádím průzkum pro mou bakalářskou práci na téma „Postoj veřejnosti k příkrmování ptactva v oblasti české části Těšínského Slezska“. Budu moc ráda a vděčná, když tento dotazník vyplníte a pomůžete mi tímto k tvorbě mé bakalářské práce a ornitologickému výzkumu v této části České republiky. Tento dotazník je anonymní. Vyplnění zabere přibližně 5 minut. Děkuji Vám předem za Váš čas strávený vyplněním tohoto dotazníku.

Se srdečným pozdravem,

Michaela Gorylová

- Povinná pole

Dotazník

Pokud nepřikrmujete ptactvo, tak Vás taktéž prosím o vyplnění. I tato data jsou pro mě velmi cenná. Děkuji!

1. Ve které obci (nebo části obce) české části Těšínského Slezska žijete? *

Toto pole je povinné z důvodu ověření dat pro vybraný daný region k průzkumu.

2. Jakého jste pohlaví? *

- žena
- muž
- jiné: _____

3. Kolik je Vám let? *

- do 18 let
- 18 - 30 let
- 31 - 45 let
- 46 - 60 let
- 61 - 79 let
- 80 let a více

4. Přikrmujete v období zimy Vy nebo někdo z vaší domácnosti volně žijící ptactvo? *

- ano (pokračujte 5. otázkou)
- ne (pokračujte 14. otázkou)

5. Jakou potravu tomuto ptactvu podáváte?

Můžete vybrat vícero odpovědí.

- speciální krmné směsi pro krmítkové ptactvo
- lojové koule či jiné výrobky z loje
- slunečnicová semena
- jiná semena
- zrní
- ovoce
- zelenina
- luštěniny
- pečivo
- jiné: _____

6. Na kolik peněz Vás přibližně vyjde krmení ptactva po dobu jedné krmné sezóny?

- 0 - 100 Kč
- 101 - 250 Kč
- 251 - 500 Kč
- 501 - 750 Kč
- 751 - 1000 Kč
- více než 1000 Kč
- jiné: _____

7. Jaký typ krmítka využíváte pro přikrmování?

Můžete vybrat vícero odpovědí.

- klasický domeček se stříškou
- válcová a zásobníková krmítka
- krmicí plochu ve výšce
- krmicí plochu na zemi
- jiné: _____

8. Ve kterých měsících roku přikrmujete ptactvo?

Můžete vybrat vícero odpovědí.

- leden
- únor
- březen
- duben
- květen
- červen
- červenec
- srpen
- září
- říjen
- listopad
- prosinec

9. Jak dlouho tuto formu pomoci volně žijícím ptákům už provozujete?

- právě jsem začal/a
- 1 - 2 roky
- 2 - 5 let
- 5 - 10 let
- 10 a více let

10. Zajímáte se o to, jaké druhy ptáků přilétají na Vaše krmítko?

- ano
- ne

11. Pokud ano, vyberte prosím, kteří ptáci se na Vašem krmítku objevili.

Můžete vybrat vícero odpovědí.

☐ sýkora koňadra	☐ čížek lesní
☐ sýkora modřinka	☐ strakapoud velký
☐ hrdlička zahradní	☐ stehlík obecný
☐ kos černý	☐ straka obecná
☐ vrabec domácí	☐ mlynařík dlouhoocasý
☐ vrabec polní	☐ jiné: _____
☐ sojka obecná	
☐ zvonek zelený	
☐ červenka obecná	
☐ pěnkava obecná	
☐ brhlík lesní	

12. Jaké jsou důvody k tomu, že jste začal/a přikrmovat ptactvo?

Můžete vybrat vícero odpovědí.

- pomoc ptákům, aby v zimě neumřeli hladu
- baví mě to
- dělá mi to radost
- vidět ptáky zblízka
- ukázat ptáky na krmítku dětem nebo vnoučatům
- zbavení se zbytku jídla
- jiné: _____

13. Jaký si myslíte, že má přikrmování ptáků vliv na jejich populaci?

- pozitivní
- negativní
- žádný
- nevím
- jiné: _____

14. Jaké jsou důvody toho, proč nepřikrmujete ptactvo?

Vyplňte pouze pokud jste u 4. otázky vybrali možnost „ne“, můžete vybrat vícero odpovědí.

- nezajímám se o to
- z finančních důvodů
- bojím se či nemám rád/a ptáky
- ptáci si mohou potravu najít v přírodě sami
- chovám domácí zvířata (např. kočky), které by tyto ptáky lovily
- jiné: _____

15. Chováte doma či na zahradě nějaká zvířata?

Můžete vybrat vícero odpovědí.

- nechovám žádná zvířata
- baví mě to
- pes
- kočka
- voliérované ptáky
- slepice
- hospodářská zvířata
- jiné: _____

16. Změnila Váš názor či postoj k přikrmování ptactva koronavirová krize?

- ano
- ne
- jiné: _____

Konec dotazníku

Děkuji za vyplnění a za Váš čas!

9.3 Příloha 3

9.3.1 Příloha 3.1.

Studijní text k pracovnímu listu

Přikrmování ptactva je nedílnou součástí našich životů. Každý z nás už někdy viděl krmítko plné ptáků, kteří si pochutnávají na semínkách či zrní. Jakou potravu ale takovému ptákům potřeba podávat, kdy je nejlépe krmit a jací jsou nejčastěji vídaní ptáci na krmítku? Je nám známo, že ptáci se krmí hlavně v zimě. Mohou se však krmit i celoročně. Nejčastěji se však ptáci přikrmují od listopadu do března. Tuto potravu jim dáváme do speciálních krmítek. Mohou být jak kupovaná, tak i doma vytvořená. Nejčastějším krmítkem je klasický domeček se stříškou, která zabraňuje tomu, aby se potrava namočila. Potrava vhodná pro ptáky je pestrá. Jedná se o semena, zrní, plody, bobule a jiné. Slunečnicová semena jsou však nejlepší volnou pro přikrmování. Dalšími potravinami jsou ovesné vločky, ovoce, zelenina, vařená rýže, luštěniny a lůj či výrobky z loje. Nesmíme zapomenout ani na vodu, která je také velmi důležitá v ptačím jídelníčku. Nejčastěji vídaní ptáci jsou ti, které vídáme běžně kolem sebe. Jedná se o sýkoru koňadru, vrabce domácího, kosa černého nebo hrdličku zahradní. Uhádnete, jak jdou správně v počtu vidění na krmítkách za sebou?

9.3.2 Příloha 3.2.

KRMÍME PTÁKY

Podle textu výše doplňte pracovní list.

1) Seřad'te ptáky nejčastěji vídané na krmítku.

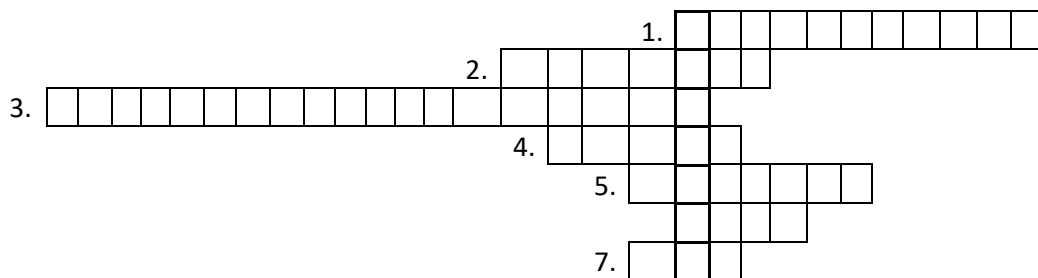
1.	a) kos černý
2.	b) hrdlička zahradní
3.	c) sýkora koňadra
4.	d) vrabec domácí

2) Vyjmenujte alespoň 5 druhů potravy vhodné pro příkrmování.

3) Jaké jsou nejvhodnější měsíce, kdy ptactvo příkrmovat? Zaškrtněte správné odpovědi.

☐ leden	☐ červenec
☐ únor	☐ srpen
☐ březen	☐ září
☐ duben	☐ říjen
☐ květen	☐ listopad
☐ červen	☐ prosinec

4) Dopln'te křížovku.

1. pomoc ptákům s potravou se nazývá?
2. předmět, do kterého dáváme ptákům potravu
3. nejvyužívanější potrava při příkrmování
4. šřavnatá složka ptačí potravy
5. aby se potrava nenamočila vodou, mělo by mít krmítko
6. tekutá složka ptačí potravy
7. černý pták často vídaný na krmítku

9.3.3 Příloha 3.3.

PŘÍRODNÍ KRMÍTKO PRO PTÁKY

Úkol: Vytvořte za pomoci návodu přírodní krmítko pro ptáky z pomerančových slupek. Rozdělte se do skupin po čtyřech. V jedné skupině budou vytvořena 2 krmítka.

Pomůcky: Pomeranč, hovězí lůj, slunečnicová semena, mák, vlašské ořechy, provázek, špejle, vařečka, nůž, nůžky, lžíce, sporák, hrnec, skleněná mísa, lednička

Postup:

1. Na sporáku dáme rozpustit hovězí lůj.
2. Mezitím si připravíme pomeranč. Pomeranč rozkrojíme napůl a opatrně vydlabeme tak, aby se pomerančová slupka nepoškodila a vznikly z ní dvě misky.
3. Do každé pomerančové slupky zapícháme dvě špejle tak, aby se křížily. Na každý konec špejle uvážeme provázek.
4. Do rozpuštěného hovězího loje přidáme všechno krmení, které jsme si připravili (slunečnicová semena, mák, vlašské ořechy). Zamícháme a necháme ztuhnout tak, aby směs dostala mazlavou konzistenci.
5. Vzniklou směs natřeme do pomerančových slupek a dáme do ledničky nebo ven zcela ztuhnout.
6. Hotovo. Takto vytvořené krmítko zavěsíme venku na vhodné místo.

Závěr:

Podstatou této aktivity je pomoci ptákům k jejich přežití v zimním období a pomoci zmenšující se populaci ptactva.

Obrázek 12: Přírodní krmítko z pomeranče, Zdroj: Vlastní